

Les escoles de Barcelona reinventen els seus patis

- » Alumnat, professorat i famílies de 17 centres redissenyen els patis per incorporar més verd, i fer-los més coeducatius i oberts al barri, en el marc del programa “Transformem els patis” i amb una inversió municipal enguany de més de 3,5 M€
- » L'Ajuntament de Barcelona i l'Institut Infància i Adolescència han elaborat una guia per sistematitzar els processos de cocreació amb els infants i les comunitats educatives a l'hora de transformar els seus patis
- » La guia s'ha elaborat a partir del pilotatge realitzat el curs 2020-2021 i s'implementarà a partir d'ara en totes les escoles

Les comunitats educatives de 17 escoles de Barcelona estan treballant en un nou disseny dels seus patis. Alumnes, mestres i les associacions de famílies que en formen part han iniciat el procés per transformar els patis de les escoles incorporant-hi més verd i altres elements per fer-los més coeducatius i per poder-los obrir al barri com a espais comunitaris. Aquestes 17 escoles, de fet, formen part del segon grup de centres que s'incorpora al pla *Transformem els patis* impulsat per l'Ajuntament de Barcelona a través del Consorci d'Educació de Barcelona (CEB) i el Consell Educatiu Municipal de Barcelona (CEMB), i que va culminar a l'inici d'aquest curs escolar amb la transformació dels primers 12 patis.

Si bé el moment de les obres té lloc a l'estiu, quan tanquen els centres educatius per vacances, el procés de transformació s'inicia molt abans, durant el curs escolar. Tota la comunitat està convidada a reflexionar i a participar en la transformació, i a contribuir a dibuixar el nou pati.

L'Ajuntament, d'acord amb el Consorci d'Educació i amb el suport de l'Institut Infància i Adolescència, ha definit uns criteris de base comuns per a tots els centres que s'han elaborat a partir d'una revisió documental i el contrast amb una vintena d'entitats i persones expertes en la matèria des de la perspectiva educativa, del joc, feminista i ambiental:

1. Haurà d'integrar-se en el projecte educatiu de centre per afavorir relacions igualitàries amb la diversitat de gèneres, orígens culturals, capacitats i edats, una gestió positiva dels conflictes, i la coresponsabilitat dels infants en tenir-ne cura.
2. Haurà d'oferir diversitat d'activitats lúdiques, creatives i amb reptes pel joc lliure i compartit.
3. Haurà de garantir el contacte amb la natura, el verd, la terra, la sorra i l'aigua i amb el màxim d'elements naturals per enjardinar bona part de l'espai.
4. Haurà de ser confortable, funcional i amb accessibilitat cap a l'espai interior de l'escola i amb l'entorn.

5. Haurà de tenir una distribució dels espais equitativa i amb ambients diversos i de qualitat.
6. Haurà d'afavorir usos lúdics diversos per a fer comunitat dins i fora el temps escolar com a equipament obert en barris educadors.

Una de les intencions del programa és donar més rellevància a la vida als patis, sota la premissa que els patis són espais molt valuosos de joc i aprenentatges, i partint de la idea que el pati és escola i que, per tant, ha de formar part del projecte pedagògic i la comunitat educativa ha de ser la protagonista de la reflexió i millores sobre els espais, les experiències i usos dels patis, tant en horari lectiu com a les tardes i els caps de setmana.

Així doncs, a través d'aquests criteris, la transformació s'hauria de concretar en els següents aspectes:

- Incorporar elements de joc per diversificar al màxim les possibilitats i ambients pel joc lliure, compartit, versàtil, incloent materials naturals, fonts i jocs d'aigua.
- Plantar arbres i vegetació en un número significatiu per naturalitzar i incrementar el volum de verd i les possibilitats de contacte amb la natura o elements naturals.
- Generar ombra ja sigui vegetal o amb estructures per millorar el confort tèrmic i crear ambients diversos.
- Ampliar els espais de paviment tou per guanyar terra permeable com a jardí, sempre assegurant la convivència amb usos per a l'educació física i l'esport.

Això no obstant, el dibuix final serà obra de la pròpia comunitat educativa. De fet, un dels punts forts de Transformem els patis és justament la implicació de tota la comunitat educativa en el projecte i, especialment, el fet que es tingui molt en compte la veu dels infants.

En aquest sentit, cal destacar que totes les transformacions es faran seguint la guia Cocreació amb els infants i la comunitat educativa per la millora del pati de l'escola, elaborada per l'Institut Infància i Adolescència, per encàrrec de l'Ajuntament de Barcelona. Aquesta guia, que s'ha ideat a partir de les experiències de transformacions de patis de dotze escoles de la ciutat el curs 2020-21, ha de servir per sistematitzar els processos de cocreació en la transformació dels patis.

La guia situa el que significa cocrear amb infants i explica quins són els 6 criteris per a un pati naturalitzat, coeducatiu i comunitari que han d'orientar les transformacions. A més, ofereix recursos i activitats detallades per a que les escoles puguin fer el seu procés de cocreació implicant infants, professorat, monitors i monitores del temps de migdia i famílies, així com les entitats de fora l'escola que utilitzen el pati en hores no lectives.

[Enllaç a la guia de Cocreació](#) amb els infants i la comunitat educativa per la millora del pati de l'escola.

[Enllaç als 6 criteris](#) per a un pati naturalitzat, coeducatiu i comunitari.

Les 17 escoles que estan vivint aquest procés aquest curs són:

Escola Castella
Escola Tibidabo
Escola Mercè Rodoreda
Escola Rubén Darío
Escola Mas Casanovas
Escola Enric Granados
Institut Escola Mirades
Escola Aldana
Escola Gyarre
Escola de la Concepció
Escola Mossèn Jacint Verdaguer
CEE Sant Joan de la Creu
Escola Elisenda de Montcada
Escola Molí de Finestrelles
Escola Turó Blau
Escola el Sagrer
Escola Farigola del Clot

A banda d'aquestes 17 escoles, l'estiu que ve tindran obres al pati dues escoles més, per tant, en total seran 19 els patis d'escoles en obres. S'hi sumaran les escoles de les Aigües, i Pau Casals. Totes dues escoles desenvoluparan una segona fase d'obres als patis, seguint amb el projecte iniciat anteriorment, però l'estiu que ve ho faran en el marc dels pressupostos participatius, atès que les actuacions que van proposar les comunitats van obtenir el suport popular necessari per tirar endavant aquesta segona fase d'intervenció.

Amb els 17 patis que aquest curs entren en el programa de transformació, l'estiu que ve ja seran 40 els centres educatius de la ciutat que hauran intervingut en els dissenys dels seus patis. Els primers en fer-ho van ser anteriors al pla de transformació pròpiament, i ho van fer en el context de la creació d'11 nous refugis climàtics entre els anys 2019 i 2020 en els patis de les següents escoles:

Escola Cervantes
Escola Els Llorers
Escola Ramón Casas
Escola Ítaca
Escola Poeta Foix
Escola Rius i Taulet
Escola Font d'en Fargas

Escola Can Fabra
Escola Poblenou
Escola Vila Olímpica
Institut-Escola Antaviana

A continuació, durant el curs 2020-2021 es van posar en marxa les transformacions en el marc del nou pla sistèmic que preveu progressivament anar incorporant aquests nous criteris a tots els centres educatius públics de la ciutat. Van ser els següents:

Escola Auró
Escola Bogatell
Escola de les Aigües
Escola Duran i Bas
Escola Francesc Macià
Escola l'Estel
Escola Palma de Mallorca
Escola Parc de la Ciutadella
Escola Pau Casals de Gràcia
Escola Ramon Llull
Escola Tabèr
Escola Milà i Fontanals

En aquests enllaços es poden descarregar les imatges [d'abans](#) i [després](#) de les obres als patis transformats.